

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2014 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym

Przewodniczący: SSR Monika Pieczara

Protokolant: Monika Kucała

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 marca 2014 roku w Ś.

sprawy z p o w ó d z t w a **Gminy Ś.**

p r z e c i w k o **J. K.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną – w stosunku do strony powodowej Gminy Ś. – umowę darowizny nieruchomości rolnej zabudowanej budynkiem mieszkalnym nr (...) i zabudowaniami gospodarczymi, stanowiącą działkę gruntu nr (...), położoną w O., gmina Ś., o powierzchni 0,1008 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...), zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 3 kwietnia 2009r. Rep (...), w celu umożliwienia stronie powodowej dochodzenia zaspokojenia wierzytelności wynikającej z tytułu wykonawczego nr (...). (...).419. (...) wystawionego przez Wójta Gminy Ś. w dniu 18 maja 2012r., na którą składa się kwota należności głównej 39.552,00 zł wraz z odsetkami wskazanymi w tym tytule;

II. nie obciąża pozwanej kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Strona powodowa Gmina Ś. w dniu 5 lutego 2014r. wniosła przeciwko pozwanej J. K. o uznanie za bezskuteczną – w stosunku do strony powodowej – umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2009r., zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. R. rep. A nr (...), na mocy której J. B. darował pozwanej J. K. nieruchomość rolną zabudowaną budynkiem mieszkalnym nr (...) i zabudowaniami gospodarczymi, stanowiącą działkę gruntu nr (...), położoną w O., gmina Ś., o powierzchni 0,1008 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) oraz o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona powodowa wniosła nadto o zabezpieczenie powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania przez pozwaną nieruchomości rolnej stanowiącej działkę gruntu nr (...), położoną w O., gmina Ś., o powierzchni 0,1008 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...).

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że decyzją nr (...) Wójta Gminy Ś. z dnia 05.09.2008r. dłużnik J. B. zobowiązany jest zapłacić powódce kwotę 39.552 zł tytułem zwrotu jednorazowej opłaty za wzrost wartości nieruchomości, zgodnie z przepisem art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Pismem z dnia 03.03.2009r. dłużnik J. B. zwrócił się do strony powodowej z wnioskiem o umorzenie naliczonej opłaty. W odpowiedzi na wniosek dłużnika strona powodowa odmówiła umorzenia należności pismem wysłanym dnia 06.05.2009r. i wezwała jednocześnie dłużnika do jej zapłaty pod rygorem wszczęcia egzekucji administracyjnej. Pismem z dnia 21.07.2009r. strona powodowa ponownie wezwała dłużnika do zapłaty należności, jednakże wezwanie to pozostało bez odpowiedzi. W tej sytuacji na wniosek Wójta Gminy Ś., zostało wszczęte przed Naczelnikiem Urzędu Skarbowego w Ś. postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi J. B. w sprawie (...) - (...),

na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przez Wójta Gminy Ś. nr (...). (...)419. (...) w oparciu o decyzję nr (...) Wójta Gminy Ś. z dnia 05.09.2008r. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. z dnia 29.10.2013r. Wierzyciel powziął wiadomość, że dłużnik J. B. umową darowizny z dnia 03.04.2009r., zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. R. rep. A nr (...), darował swojej siostrze - pozwanej J. K. nieruchomości rolną zabudowaną budynkiem mieszkalnym i zabudowaniami gospodarczymi, stanowiącą działkę gruntu nr (...), położoną w O., gmina Ś., o powierzchni 0,1008 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...).

Strona powodowa wskazała, że publicznoprawny charakter wierzytelności, której źródłem jest decyzja nr (...) Wójta Gminy Ś. z dnia 05.09.2008r. nie stanowi przeszkody dla uznania dopuszczalności drogi sądowej w niniejszej sprawie. Istotne znaczenie dla uznania dopuszczalności drogi sądowej w celu ochrony wierzytelności o charakterze publicznoprawnym w ramach skargi paulińskiej miało orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10.07.2000r., Sk (...) (OTK 2000, nr 5, poz. 143), w którym Trybunał uznał, że sprawa cywilna może dotyczyć również należności, jeżeli ich źródłem jest decyzja administracyjna oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.10.2010r. ((...)), w którym stwierdzono, że skarga paulińska chroniąca wierzycieli przed wyzbywaniem się przez dłużników majątku w celu uniemożliwienia egzekucji przysługuje również wierzycielom należności publicznoprawnych.

Swoje roszczenie strona powodowa opiera na przepisach art. 527 kc w zw. z art. 528 kc, których przesłanki zostały spełnione. W ocenie strony powodowej czynność prawna polegająca na przeniesieniu własności nieruchomości w drodze darowizny została dokonana przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia strony powodowej jako wierzyciela. Darczyńca wiedział bowiem o istnieniu wierzytelności, zaś obdarowany jest osobą bliską (siostrą) dla darczyńcy, w związku z czym zastosowanie ma tutaj domniemanie z art. 527 § 3 kc, zgodnie z którym, jeżeli w wyniku czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową odniosła osoba będąca w bliskim z nim stosunku, wówczas domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ponadto ma tutaj również zastosowanie art. 528 kc, dotyczący nabycia przez osobę trzecią korzyści majątkowej bezpłatnie.

Postanowieniem z dnia 10 lutego 2014r. Sąd Rejonowy w Świdnicy udzielił zabezpieczenia powództwu strony powodowej poprzez ustanowienie zakazu zbywania przez pozwaną nieruchomości rolnej zabudowanej budynkiem mieszkalnym nr (...) i zabudowaniami gospodarczymi, stanowiącej działkę gruntu nr (...), położoną w O., gmina Ś., o powierzchni 0,1008 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...).

Pozwana J. K. na rozprawie w dniu 25 marca 2014r. oświadczyła, że wnosi o ustanowienie przez Urząd Gminy hipoteki na przedmiotowej nieruchomości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Na mocy decyzji nr (...) z dnia 05.09.2008r. Wójt Gminy Ś. ustalił dla dłużnika J. B. jednorazową opłatę z tytułu wzrostu wartości nieruchomości, stanowiącej działkę nr (...), obręb O., w wysokości 39.552 zł, zgodnie z przepisem art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Decyzja została doręczona dłużnikowi J. B. w dniu 10.09.2008r.

Dowód: - decyzja Wójta Gminy Ś. nr (...) z dnia 05.09.2008r. z potwierdzeniem odbioru k. 8.

Pismem z dnia 03.03.2009r. dłużnik J. B. zwrócił się do Urzędu Gminy Ś. z wnioskiem o umorzenie naliczonej opłaty. W odpowiedzi na wniosek dłużnika Wójt Gminy Ś. odmówił umorzenia należności pismem wysłanym dnia 06.05.2009r., odebrany dnia 25.05.2009r. i wezwał jednocześnie dłużnika do jej zapłaty pod rygorem wszczęcia egzekucji administracyjnej.

Dowód: - pismo dłużnika J. B. z 03.03.2009r. k. 10,

- pismo Wójta Gminy Ś. z 06.05.2009r. k. 9.

Pismem z dnia 21.07.2009r. Wójt Gminy Ś. ponownie wezwał dłużnika J. B. do zapłaty należności w wysokości 39.552 zł, jednakże wezwanie to pozostało bez odpowiedzi.

Dowód: - wezwanie do zapłaty z 21.07.2009r. k. 11.

W tej sytuacji na wniosek Wójta Gminy Ś., zostało wszczęte przed Naczelnikiem Urzędu Skarbowego w Ś. postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi J. B. w sprawie (...) - (...), na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przez Wójta Gminy Ś. nr (...) (...) 419 (...) w oparciu o decyzję nr (...) Wójta Gminy Ś. z dnia 05.09.2008r. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. z dnia 29.10.2013r. z powodu bezskuteczności egzekucji.

Dowód: - tytuł wykonawczy nr (...) (...) 419 (...) z 18.05.2012r. k. 12,

- postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. z 29.10.2013r. k. 17.

Dłużnik J. B. umową darowizny z dnia 03.04.2009r., zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. R. rep. A nr (...), darował swojej siostrze - pozwanej J. K. nieruchomości rolną zabudowaną budynkiem mieszkalnym i zabudowaniami gospodarczymi, stanowiącą działkę gruntu nr (...), położoną w O., gmina Ś., o powierzchni 0,1008 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...).

Dowód: - akt notarialny umowy darowizny z 03.04.2009r. rep. A nr (...) k. 18-20,

- odpis Księgi Wieczystej Nr (...) k. 21-37.

Pismem z dnia 14.11.2013r. Wójt Gminy Ś. wezwał pozwaną J. K. do uiszczenia za dłużnika J. B. zaległości w wysokości 39.552 zł wraz z należnymi odsetkami liczonymi od dnia 25.09.2008r., podając to wezwanie do wiadomości dłużnika J. B..

Dowód: - pismo Wójta Gminy Ś. z 14.11.2013r. z potwierdzeniem odbioru k. 38-40.

W piśmie z dnia 02.12.2013r. pozwana J. K. wniosła o rozłożenie zaległości na raty. W odpowiedzi na pismo pozwanej Wójt Gminy Ś. w piśmie z dnia 16.12.2013r. powiadomił pozwaną, że nie ma podstawy prawnej do wydania decyzji administracyjnej przenoszącej zobowiązanie dłużnika J. B. na pozwaną J. K..

Dowód: - pismo pozwanej J. K. z 02.12.2013r. k. 41,

- pismo Wójta Gminy Ś. z 16.12.2013r. z potwierdzeniem odbioru k. 42-43.

J. K. wiedziała, że jej brat J. B. posiada zadłużenie. J. B. zamieszkuje sam nieruchomości położoną w O. nr (...) J. K. w obawie przed wyprzedaniem domu rodzinnego w O., przyjęła od brata w darowiźnie przedmiotowa nieruchomości.

J. K. posiada trudną sytuację materialną. Mieszka razem w mężem w samodzielnym lokalu mieszkalnym o powierzchni 47m². Pozwana otrzymuje wynagrodzenie za pracę w wysokości 1.680 zł brutto miesięcznie, 1.450 zł netto miesięcznie. Jej mąż otrzymuje takie samo wynagrodzenie za pracę. Pozwana utrzymuje swojego brata J. B., który nigdzie nie pracuje. Spłaca dwa kredyty: w (...) - u i Banku (...) SA.

Dowód: - przesłuchanie pozwanej J. K. k. 52v-53.

Sąd zważył co następuje

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Strona powodowa wywodzi swoje roszczenie – tzw. skargę pauliańską – z przepisu art. 527 kc. W pierwszej kolejności należy wskazać, iż zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwem Sądu Najwyższego (OSN z 28.10.2010r., II CSK

227/10, OSNC-ZD 2011/1/23), skarga pauliańska może mieć zastosowanie – w drodze analogii – także do ochrony należności publicznoprawnych, tj. podatków, składek ZUS itp.

Stosownie do art. 527 § 1 kc, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. W świetle cytowanego przepisu przesłankami skargi pauliańskiej są: 1) pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i 3) wiedza lub możliwość – przy zachowaniu należytej staranności – dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią. Ciężar udowodnienia istnienia tych przesłanek spoczywa na wierzycielu (art. 6 kc).

Sytuację, kiedy czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, określa § 2 art. 527 kc, stanowiący, że czynność prawna jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli wówczas, gdy dłużnik skutek tej czynności stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w stopniu wyższym, niż był przed dokonaniem czynności. W niniejszej sprawie dłużnik J. B. wskutek darowania nieruchomości pozwanej J. K. stał się niewypłacalny, o czym świadczą dokumenty zawarte w aktach postępowania egzekucyjnego, z których wynika, iż egzekucja prowadzona przeciwko dłużnikowi okazała się bezskuteczna, albowiem dłużnik jest bezrobotny i nie posiada żadnego mienia, które podlegałoby zajęciu. Ostatecznie postępowanie egzekucyjne zostało umorzone z powodu jego bezskuteczności. Niewątpliwie akt darowizny jest podstawową przyczyną powstania owej niewypłacalności dłużnika.

Odnosnie drugiej przesłanki skargi pauliańskiej, dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę, że skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zatem zamiarem dłużnika (za wyjątkiem art. 530 kc), wystarczy, aby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Art. 529 kc przewiduje domniemanie, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli; to samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. W niniejszej sprawie mamy właśnie do czynienia z taką sytuacją, kiedy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny nieruchomości i niewątpliwie dłużnik J. B. obejmował swoją świadomością okoliczność, że skutek wyzbycia się nieruchomości spowoduje niemożność zaspokojenia się jego wierzyciela. Należy zauważyć, że decyzja administracyjna o naliczeniu jednorazowej opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w wysokości 39.552 zł została wydana w dniu 05.09.2008r., dłużnik darował siostrze nieruchomość w dniu 03.04.2009r., zaś z dniem 29.10.2013r. zostało umorzone postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi.

Dłużnik J. B. z pewnością liczył się z tym, że wierzyciel może skierować egzekucję do jego nieruchomości, w celu odzyskania należności wynikającej z decyzji administracyjnej.

Odnosnie trzeciej przesłanki skargi pauliańskiej należy wskazać na przepis art. 527 § 3 kc, z którego wynika domniemanie, że jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Pozwana jako siostra dłużnika jest niewątpliwie w rozumieniu w/w przepisu osobą pozostającą z nim w bliskim stosunku. Zresztą sama pozwana zeznała, iż posiadała wiedzę na temat zadłużenia brata. Ponadto znajdzie tutaj zastosowanie art. 528 kc, przewidujący kolejne ułatwienie dla wierzyciela w realizacji skargi pauliańskiej, a mianowicie: okoliczność, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, nie ma znaczenia w sytuacji, kiedy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. Korzyścią majątkową bezpłatną jest niewątpliwie korzyść uzyskana w wyniku darowizny.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 527 i n. kc Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

W punkcie II sentencji wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, uznając za słuszne nie obciążanie pozwanej kosztami procesu z uwagi na jej trudną sytuację majątkową, a także okoliczność, iż pozwana kierowała się pozytywną motywacją, w obawie przed wyprzedaniem przez swojego brata rodzimego majątku, z którego sama nie korzystała.